

Schatkamer aan overheidsdata opengesteld

De overheid wil meer gegevens vrijgeven. De overvloed aan overheidsdata kan fantastische innovaties opleveren.

Roger Cohen
Amsterdam

Wie in de omgeving van de Maerten van Heemskerckstraat in Haarlem loopt, moet oppassen. Verzwakte putdeksels maken de stoep gevaarlijk. Niet een ambtenaar, maar een opletende burger heeft het probleem bij de gemeente gemeld. 'Stoeptegels steken uit het wegdek, met dagelijkse struikelpartijen en kapotte kinderknien tot gevolg', meldt gebruiker Ino Paap via de app Verbeterdebuurt.nl. Hij heeft een foto bijgevoegd.

Van vernielde bushokjes tot suggesties voor een speeltuintje: via Verbeterdebuurt kunnen bewoners verbeterpunten in hun buurt melden bij de gemeente.

De app gebruikt overheidsdata om smartphonegebruikers de dienst aan te bieden. De uitwisseling is voordelig voor beide partijen: bewoners kunnen verbeteringen bedenken voor hun buurt en de gemeente bespaart kosten omdat ambtenaren niet zelf kapotte stoeptegels hoeven te registreren.

Overheden beschikken over enorme hoeveelheden data, van kadastragegevens tot gedetailleerde verkeersinformatie. Die stellen ze steeds meer beschikbaar aan het publiek, dat de data kan benutten om nieuwe diensten te bouwen. Slimme programmeurs maken de overheidsinformatie inzichtelijk. Zoals Openspending.org, waarmee burgers kunnen zien hoe hun belastinggeld wordt uitgegeven.

Ook het koppelen van informatie maakt nieuwe diensten mogelijk, zoals een app waarmee huizenkopers kunnen zien hoe groot de geluidsoverlast is in de

buurt waar ze willen wonen. Informatie die eerst ongebruikt op de computerservers van de overheid stond, wordt een grondstof voor innovatie.

Slim gebruik van overheidsdata biedt grote kansen, zeggen ondernemers. 'Iedereen die iets verkoopt, kan zijn product verrijken met nieuwe informatie', zegt Stijn van Balen, medeoprichter van Verbeterdebuurt.nl.

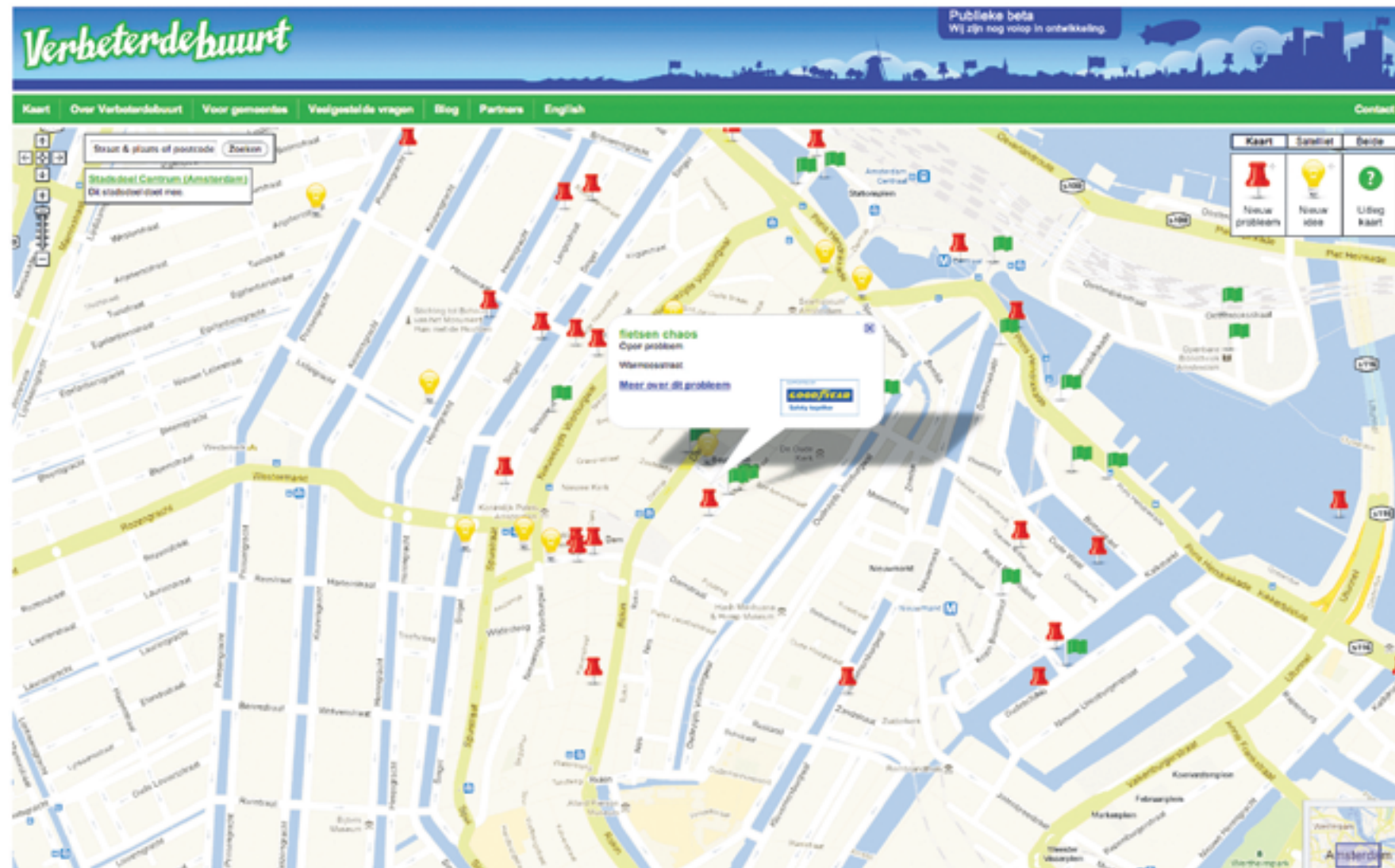
Tegelijkertijd kunnen overheden hun dienstverlening verbeteren doordat ze een directe terugkoppeling krijgen over hun diensten. 'Het is een nieuw economisch domein waarin nog van alles kan gebeuren', aldus Van Balen.

Deze kruisbestuiving wordt gestimuleerd door het kabinet, dat het gebruik van open data ziet als een bron van economische ontwikkeling. 'De schat aan overheidsdata leent zich fantastisch voor innovaties. Dat levert de BV Nederland groei en banen op', aldus minister Verhagen van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) dit voorjaar. De Nederlandse overheid opende in september een dataportaal met gegevens van de Rijksoverheid.

Ook op Europees niveau wordt gewerkt aan openstelling van gegevens. Eurocommissaris Neelie Kroes (digitale agenda) maakte in september bekend dat de Europese Commissie twee internetportalen wil opzetten met publieke toegang tot haar databronnen.

Miljardenwaarde

Uit een studie van de Commissie zou blijken dat de toegevoegde waarde van hergebruik van overheidsinformatie jaarlijks zo'n € 27 mrd kan zijn. Ook de Wereldbank heeft besloten zijn schatkamers met gegevens open te stellen voor

softwareontwikkelaars.

Programmeurs staan te trappelen om de nieuwe data te ontginnen. Neem nu het voornemen van het ministerie van Infrastructuur en Milieu om gegevens voortaan in principe vrij te stellen. Stefan De Konink, maker van de websites OpenKvK en OpenOV, is enthousiast. 'Als Rijkswaterstaat zijn

Gebruikers kunnen met de 'Bridgie' app zien welke Rotterdamse bruggen openstaan

data echt openstelt, dan kun je de mooiste applicaties maken', zegt hij. 'Stel je voor dat je een belle-tje krijgt als de waterstanden een bepaald niveau bereiken.'

Ook andere overheidsdiensten hebben interessante data. Denk aan een applicatie die bevolkingscijfers en de databestanden van de Kamers van Koophandel koppelt. Ideaal voor een bedrijf dat wil weten waar een nieuwe vestiging moet komen. 'Dat is de killerapp', zegt De Konink.

De verwachting is dat het openstellen van gegevens ook voordelig is voor overheden. Het idee is een van de pijlers van Verbeterdebuurt.nl.

De Amsterdamse start-up werkt volgens het zogenaamde 'freemiummodel'. Voor consumenten en gemeenten is de basisdienst gratis. Daarnaast kunnen gemeenten een extra koppeling kopen waarmee de meldingen automatisch in hun databases lopen. Dat kan veel geld besparen, zegt Van Balen. 'Dubbele meldingen en de ritjes van ambtenaren om een melding te controleren kosten tijd en geld. 'Bij sommige gemeenten lopen de kosten op tot honderdduizenden euro's per jaar.'

Burgers die foto's van problemen sturen, besparen gemeenten werk, doordat de juiste ambtenaar voorbereid op pad kan. Ook

Steeds meer gemeenten kijken op Verbeterdebuurt om meldingen van burgers in kaart te brengen, variërend van suggesties voor de verkeersveiligheid tot klachten over geluidsoverlast.

maken overheden gebruik van de kaarten van Verbeterdebuurt. 'Er zijn nu al politiekorpsen die op Verbeterdebuurt kijken om te zien wat er in bepaalde wijken speelt', aldus Van Balen.

Het bedrijfje is nu bezig om gemeenten over te halen om hun databases volledig te koppelen met Verbeterdebuurt, zodat bij meldingen ook duidelijk wordt als ze zijn opgelost. De gemeenten Leerdam en Enschede publiceren hun eigen data al rechtstreeks op de app.

Hindernissen

Hoewel de overheid de intentie heeft uitgesproken om meer data beschikbaar te stellen, moeten er nog de nodige hindernissen worden genomen. In Rotterdam wordt al sinds 2010 geprobeerd om meer overheidsdata beschikbaar te stellen aan ondernemers.

Het blijft een intensief proces, zegt Léon Gommans, projectleider van Rotterdam Open Data en manager externe betrekkingen aan de Hogeschool Rotterdam. Informatie vrij beschikbaar stellen is geen natuurlijke reflex voor overheidsorganisaties. Gommans

stuit op voorzichtige ambtenaren, die bang zijn dat burgers en bedrijven de data verkeerd zullen gebruiken of erverkeerde conclusies uit zullen trekken. Ook vormen zorgen om privacy een barrière.

Toch ziet Gommans steeds meer data van de gemeente beschikbaar komen, die hij en zijn studenten gebruiken voor het maken van apps. Zoals Bridgie, waarmee gebruikers kunnen zien welke Rotterdamse bruggen openstaan.

Daarnaast vragen overheden soms nog geld voor het downloaden van data. Dat moet gratis zijn, vindt De Konink. Hij is van mening dat alle overheidsinformatie, een gezamenlijk bezit van de burgers, in principe vrij moet zijn, tenzij dat gevaar voor de Staat oplevert.

Ook Van Balen vindt dat de overheid nog een stap verder moet gaan in het openstellen van informatie. 'Er wordt veel moeite gedaan om data te ontsluiten, maar overheden zijn vaak te bang om ook echt met start-ups in zee te gaan.' Daarnaast bouwen overheden soms zelf applicaties waarmee ze de concurrentie aangaan met ondernemers. Onnodig, vindt Van Balen. De markt komt vanzelf met innovaties.

Toch is de revolutie die open data mogelijk maakt onvermijdelijk, zegt Van Balen. 'Informatie is de enige grondstof die toeneemt door gebruik.'

Wereldbank-app is grote hit

Roger Cohen

Promovendus Frank van Cappelle won in april de eerste prijs in de door de Wereldbank uitgeschreven prijsvraag 'Apps for Development'. Van Cappelle won met zijn app StatPlanet, waarmee met enkele klikken actuele informatie uit de databases van de Wereldbank zichtbaar wordt gemaakt op een wereldkaart, variërend van de gemiddelde levensverwachting per land tot het aantal vroegtijdige schoolverlaters. Oorspronkelijk

Frank van Capelle

bedoeld voor beleidsmakers die zich bezighouden met onderwijs in ontwikkelingslanden wordt de app inmiddels over de hele wereld gebruikt. Bedrijven en overheden die ermee werken zijn o.a. ruimtevaartorganisatie Nasa, de Braziliaanse politie en het Duitse Siemens, dat de app inzet voor marketing. Door informatie visueel duidelijk te presenteren, hoopt Van Cappelle de kwaliteit van besluitvorming te verbeteren, het onderwerp waarover hij promotieonderzoek verricht.

Tijdlezer
Uit de kast

Joost Steins Bisschop

Iedereen met een beetje gevoel voor de werkelijkheid had het zien aankomen. Of het nu de waarzegger, ziener, goeroe of trendanalist, de sterrenwicheelaar, visionair of profet betreft, zij allen hadden kunnen zeggen: er komt een dag dat Nationale-Nederlanden zal aankondigen direct polissen onder zijn eigen naam te gaan verkopen.

En niet via een intermediair. Die dag kwam er, het was 14 oktober jongstleden.

Het werd tijd. Natuurlijk werd er al lang gesmokkeld door de producten onder andere namen op het internet te verkopen — het zal de klant een zorg zijn hoe het product heet tenslotte, als de afzender maar betrouwbaar is — maar nu komt Nationale-Nederlanden eindelijk uit de kast door open en bloot te zeggen dat polissen van NN direct bij NN kunnen worden gekocht en betaald.

Meteen staat de intermediair op zijn achterste poten. We moeten korte metten maken met het NN-management, schrijft meneer De Jager verontwaardigd. NN heeft blijkbaar geldhonger en doet de domste zet uit zijn geschiedenis. Maak korte metten met die lui en schrijf ze definitief af, zo laat meneer Van Balen ons fijntjes weten. Interessant is de voorgestelde volgorde van handelen: eerst korte metten maken en daarna afschrijven. Tussenpersonen zijn blijkbaar niet altijd die fijnbesnaarde evenwichtige en vaderlijke hoeders van ons veilige comfort. Ze gaan er hard in, als het moet. Ook een vertrouwen-wekkend gevoel.

Reden voor Amweb, het lijfblad voor de verzekeringswereld, om een enquête te houden onder zijn lezers. De stelling was of de handelwijze van NN een reden was voor een boycot. Jazeker, zo vond 60% van de respondenten. NN is wat het nu is dankzij ons, en nu worden wij respectloos aan de

kant gezet. Zou er ook een 'stank-voor-dank'-polis zijn?

De ziener en de wicheelaar prevelden wat. Zijn die tussenpersonen dan tien jaar lang geen tussenpersonen geweest? Hoorden ze de muziekmarkt niet? Zagen ze de filmwereld niet veranderen? Zouden ze ziende blind en horende doof zijn? Ook Adfiz ('adviseurs in financiële zekerheid') meldde zich in de discussie. 'Begrijpelijke ontwikkeling, onbegrijpelijk besluit', zo luidt de cryptische kop boven een persbericht. Het zou verwarrend zijn voor de consument. Jazeker, het staat geschreven.

En de ziener en de wicheelaar, ze wandelden door het herfstbos. Kijk naar die prachtige kleuren, sprak de ziener. De natuur doet

Zijn die tussenpersonen dan tien jaar lang geen tussenpersonen geweest?

het ons ieder jaar een keer voor. Alles verandert. Maar sommigen zien het niet. Of zouden ze het niet willen zien? Weet je wat het is, antwoordde de wicheelaar. Er is geen licht in de kast. Het is er donker, pikdedonker. En ze gingen zitten, keken om zich heen en wachtten. Op de kastjes van ASR, Delta Lloyd en Reaal. Ze zagen het gebeuren. De deurtjes gingen op een kiertje. Bij iedereen. NN haalt de eerste woede van het fossiele systeem uit de markt en als de rust is neergeedaald gaan alle deurtjes open. Dat is ook een vorm van solidariteit: als jij eerst de kastenjaak, dan dopen wij het vuur wel.

Joost Steins Bisschop is senior consultant en partner bij Jungle Minds.

Innovaties

Kunstmatige superhuid

Onderzoekers aan de Stanford Universiteit zijn een stap verder in het ontwikkelen van een kunstmatige 'superhuid'. Deze week presenteerden zij een doorzichtige, elastische druksensor, dat tot meer dan twee keer de oorspronkelijke grootte kan worden uitgerekt om vervolgens

weer rimpelloos terug te veren. De sensor werkt op basis van een transparante folie van koolstofvezelnanobuisjes, die als veertjes reageren. Die kan nauwkeurig bepalen hoeveel druk wordt uitgeoefend en of er in het materiaal wordt geknepen of aangetrokken. Daardoor is de sensor geschikt voor gebruik in drukgevoelige prothesen, drukgevoelig verband en in de fabricage van robots en touchscreens. (Henny Hemmes)

Zaadtest thuis met lab-on-a-chip

Mannen met kinderwens kunnen binnenkort nauwkeurig hun vruchtbaarheid vaststellen met het behulp van een aan de Universiteit Twente ontwikkelde 'vruchtbaarheids-chip'. Deze lab-on-a-chip, dat in een compact apparaatje wordt geschoven voor thuisgebruik, bepaalt zowel de concentratie van de zaadcellen

— de norm is minstens twintig miljoen zaadcellen per milliliter ejaculaat — als de beweeglijkheid ervan. Op de chip stromen de zaadcellen door een vloeistofkanaal waarboven elektroden zijn aangebracht. Fluctuaties in elektrische weerstand geven het aantal cellen weer. Daarnaast worden witte bloedlichaampjes onderscheiden, die ook een indicator zijn voor spermakwaliteit, en worden zwemmende en niet-

zwemmende cellen afzonderlijk geteld. Daardoor levert deze thuis-test een totaalbeeld af. Onderzoeker Loes Segerink ontwikkelde de vruchtbaarheids-chip in de Bios Lab on a Chip-groep van professor Albert van den Berg. Eerder dit jaar ontving zij een zogenaamde Valorisation Grant als eerste stap voor een op te richten bedrijf, dat de chip en de bijbehorende uitleesapparatuur uit gaat ontwikkelen tot een marktrijp product.

Ultralicht, ultrasterk staal

Met de komst van de Mazda CX-5 in 2012 wordt de sterkste staal-soort van dit moment geïntroduceerd. Het ultrahogesterkstaal kent een waarde van 1800 megapascal, een veelvoud van de 220-550 MPa van hogesterkstaal, en zal worden gebruikt voor onder meer de bumperbalken binnen in de voor- en achterbumpers van

de Mazda, die daarmee 20% sterker en bijna 5 kg lichter zijn dan huidige bumpers. Ook wordt het ultrahogesterkstaal gebruikt in de nieuwe architectuur van de carrosserie die deel uitmaakt van de energieabsorberende structuur. Die onderdelen zijn dunner, maar net zo sterk. Het ultrahogesterkstaal zal in de toekomst verder kunnen bijdragen aan gewichtbesparing van auto's. (Henny Hemmes)

